

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

An Assessment of the Moderator Effect of Personality Traits on the Relationship between Body Image and Social Anxiety

Beden İmgesi İle Sosyal Anksiyete Arasındaki İlişkide Kişilik Özelliklerinin Biçimlendirici Etkisi

Cansu Güney¹, Z. Deniz Aktan², Eda Yardımcı³

Abstract:

The aim of this research is to examine the moderator effect of personal characteristics on the relationship between body image and social anxiety among adolescents in Istanbul. The study sample consisted of 300 participants aged between 15-18 years old. In psychological assessment process; Five Factor Personality Inventory, Body Image Scale and Social Anxiety Scale for Teenagers were applied. Collected data were analyzed by using "Pearson Correlation Analysis" and "Linear Hierarchical Regression". Research results indicated that there was a significant correlation between body image and social anxiety ($r = -.138, p < .05$). Another relationship was between the social anxiety levels of participants and subscales of personal characteristics as extroversion ($r = -.298, p < .001$), agreeableness ($r = -.255, p < .001$), neuroticism ($r = -.348, p < .001$), openness to experience ($r = -.295, p < .001$). When the moderator effects of the five factor personality inventory subscales on the relationship between body image and social anxiety analysed, results demonstrated that body image had a significant predictive effect on social anxiety ($F(1, 298) = 5.753, p < .05$), however conscientiousness as a personality characteristic has the only significant moderator effect on this relationship ($F(1, 296) = 7.582, p < .05$).

Key Words: Social Anxiety in Teenagers, Body Image, Physique Image, Personality, Body Image in Teenagers.

¹MSc., Department of Psychology, Işık University, Department of Psychology, Sarıyer/İstanbul /Turkey, Orcid İd: <https://orcid.org/0000000341641720>

²Phd., Department of Psychology, Işık University, Department of Psychology, Sarıyer/İstanbul /Turkey, Orcid İd: <https://orcid.org/0000000317572024>

³MSc., Correspondent Author, Department of Psychology, Işık University, Department of Psychology, Sarıyer/İstanbul /Turkey, Orcid İd: <https://orcid.org/0000000206459563>

Address of correspondence/Yazışma adresi: Correspondent Author, Department of Psychology, Işık University, Department of Psychology, Sarıyer/İstanbul /Turkey, E-mail: edayardimci@gmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 26.08.2020, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 19.11.2020, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 22.11.2020, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 27.11.2020

Citing/ Referans Gösterimi: Güney, C., Aktan, D.Z., Yardımcı, E. (2020). An Assessment of the Moderator Effect of Personality Traits on the Relationship between Body Image and Social Anxiety, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 2(3): 139-47.

© 2020 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Özet:

Kişilik özellikleri, sosyal anksiyete ve beden imgesi arasındaki ilişkiye odaklanan bu araştırmanın temel amacı; Türkiye’de yaşayan ve yaşları 15 ile 18 arasında değişen ergenlerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin, beden imgesi algılarına ve sosyal anksiyete yaşama düzeylerine olan etkisinin ölçülmesidir. Örneklemi İstanbul ilinde yaşayan 15-18 yaş arası 300 katılımcının oluşturduğu bu çalışmada, Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE), Vücut Algısı Ölçeği (VAÖ) ve Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeği (EİSKÖ) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde moderatör etki analizi için değişkenler arası ilişki “Pearson Korelasyon Analizi” tekniğiyle incelenmiş ve “Doğrusal Hiyerarşik Regresyon” analiz adımları izlenmiştir. İlk adımda değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve beden imgesi ile sosyal anksiyete arasında ($r=-.138, p<.05$) ve sosyal kaygı toplam puanları ile kişilik özelliklerinden dışadönüklük ($r=-.298, p<.001$), uyumluluk ($r=-.255, p<.001$), duygusal dengesizlik ($r=-.348, p<.001$), deneyime açık olma ($r=-.295, p<.001$) arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Beden imgesi ile sosyal kaygı toplam puanları arasındaki ilişkide Beş Faktör Kişilik Envanteri alt boyutlarının biçimlendirici etkilerine bakıldığında, beden imgesinin sosyal kaygı üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkiye sahip olduğu ($F_{(1, 298)}=5.753, p<.05$), fakat bu ilişki üzerinde biçimlendirici etkileri incelenen kişilik özelliği değişkenlerinden sadece sorumluluğun biçimlendirici etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(1,296)}= 7.582, p<.05$).

Anahtar Kelimeler: Ergenlerde Sosyal Kaygı, Vücut Algısı, Beden İmgesi, Kişilik, Ergenlerde Beden İmgesi.

Giriş

Beden algısı, bireyin kendisini diğer insanlardan ayırt etmeye başladığı 12 aylık döneminden itibaren ortaya çıkar ve yaşam boyu sürekli gelişerek değişir (Uskun ve Şabaplı, 2013). Kişinin kendi bedeni ile sahip olmak istediği beden arasında fark olması beden memnuniyetsizliğini ortaya çıkarmaktadır. Bireylerin yaşam boyu beden algısına dair fikirlerinin değişmesine karşın, özellikle ergenlik dönemi, beden algısı sorunlarının sıkça yaşandığı bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Bu durumun temel nedeni, ergenlik döneminin bedensel değişimlerin ve düzenlemelerinin yoğun olarak yaşandığı bir dönem olmasıdır. Ergenler özellikle bedensel açıdan kendilerinde meydana gelen değişikliklere karşı oldukça duyarlılardır (Rosenblum ve Lewis, 1999, Talu 2020). Bu dönemin aynı zamanda büyümenin getirdiği bedensel değişikliklere uyum sağlamaya çalışılan bir dönem olması sebebiyle ergen çevresindeki kişilerin kendisine ilişkin düşünce, davranış ve tutumlarından çok fazla etkilenmektedir (Çankaya, 2007, Zheng ve Asbury, 2019).

Literatüre göre ergenliğe geçiş yıllarında, benlikle ilgili tanımlamaların yoğun biçimde fiziksel görünümle ilgili olduğu bilinmektedir. Ergenliğin ilk yıllarında kişilerin kendilerini ve diğerlerini tanımlamalarken fiziksel özelliklerin yoğun şekilde kullanılması döneme özgü olarak dikkatin bedene yönelmiş olmasına bağlanmaktadır (Montemayor & Eisen, 1977, Gattario ve Frisen, 2019).

Beden imgesi üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, söz konusu çalışmaların genel olarak beden algısı ile depresyon, sosyal kaygı, obezite, benlik saygısı ve yeme bozuklukları arasındaki ilişkiye odaklandığı görülmektedir (Cash ve Fleming, 2002; Clark ve Wells, 1995; Eriş ve İkiz, 2013; Flores-Cornejo, Kamego-Tome, Zapata-Pachas ve Alvarado, 2017; Kundakçı, 2005).

Bu çalışmalarda ergenlerin beden imgesi algılarına bağlı olarak sosyal anksiyete yaşama oranlarının yükseldiği ve bu durumun sosyal beceri düzeylerini olumsuz etkilediği saptanmıştır. Literatürde sosyal kaygı düzeyinin beden imgesinden ve (Cash ve Fleming, 2002; Clark ve Wells, 1995; Eriş ve İkiz, 2013), kişilik özelliklerinden de

etkilendiğini gösteren (Davis, 1997; Davis, Dionne, Lazarus, 1996; Kvaem, Von Soest, Roald, Skolleborg, 2006) ayrı ayrı çalışmalar bulunmasına rağmen, söz konusu ilişkilerin yordayıcılık, aracılık ve biçimlendiricilik hipotezleri üzerinden bir arada değerlendirildiği çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür.

Tüm bu veriler göz önünde bulundurulduğunda kişilik özellikleri, sosyal anksiyete ve beden imgesi arasındaki ilişkiye odaklanan bu araştırmanın amacı; Türkiye’de yaşayan ve yaşları 15 ile 18 arasında değişen ergenlerin sahip oldukları kişilik özelliklerinin, beden imgesi algısı ile sosyal anksiyete düzeyi arasındaki ilişki üzerindeki olası etkisini, biçimlendiricilik hipotezleri üzerinden değerlendirmektir.

Yöntem**Araştırma Modeli**

Bu çalışmada beden imgesi ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide kişilik özelliklerinin biçimlendirici (moderatör) etkisinin saptanması amaçlanmıştır dolayısıyla araştırmanın tarama modeli ilişki modelidir.

Katılımcılar

Araştırma örneklemini kolay örnekleme yöntemiyle oluşturulmuş, bu doğrultuda sosyo-ekonomik faktörlerin olası etkilerinin kontrol edilebilmesi için, araştırmaya İstanbul ilinde bulunan Özel Liseler, Anadolu Liseleri ve Meslek Liseleri’nde eğitim gören 300 öğrenci dahil edilmiştir. Çalışmanın içleme kriterleri, 15-18 yaş aralığında ve lise çağında olmak şeklinde belirlenirken, dışlama kriteri olarak da katılımcıların psikiyatrik tanıların bulunması, ilaç kullanımı ve 14 yaşında büyük 19 yaşından küçük olmak olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları**Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu**

Katılımcıların sosyodemografik ve klinik özelliklerini değerlendirmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan form ile yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum, eğitim durumu, çalışma durumu, psikolojik hastalık

öyküsü, aile özellikleri (anne-baba birlikteliği, eğitim ve çalışma durumu, kardeş sayısı, doğum sırası, ailede ruhsal hastalık) sorgulanmıştır.

Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeği (ESKÖ)

Çocuklarda sosyal kaygıyı ölçmek amacıyla LaGreca, Dandes, Wick, Shaw ve Stone tarafından 1988 yılında geliştirilen *Çocuklar İçin Sosyal Kaygı Ölçeği*, daha sonra LaGreca ve Lopez (1998) tarafından 12-18 yaş ergenlere uyarlanmıştır (ESKÖ). Form, 4'ü ilişkisiz olmak üzere 22 maddeden oluşan Likert tipi derecelendirmeli bir ölçektir. Ölçek maddeleri (1) Hiçbir zaman ile (5) Her zaman arasında değişirken, Değerlendirilme Korkusu (DK), Genel Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyma (GSKHD) ve Yeni Durumlarda Sosyal Kaçınma ve Huzursuzluk Duyma (Y-SKHD) olmak üzere üç faktörlü bir yapıya sahiptir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Aydın ve Tekinsav-Sütçü (2007) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlık hesaplamaları Cronbach Alfa ile hesaplanmış olup ODK alt ölçeği için .83, G-SKHD alt ölçeği için .68, Y-SKHD için .71 ve ölçeğin tamamına ilişkin .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iki yarım güvenilirlik katsayıları .67 ile .85 arasında değişmektedir. Alt ölçekler arası korelasyon değerleri .51 ile .89 arasında bulunmuştur (Aydın ve Tekinsav-Sütçü, 2007). Ölçeğin Türkiye'deki geçerlik güvenilirlik çalışması 12-15 yaş arası yapılmıştır fakat aynı ölçeği 14-18 yaş arasında kullanan ulusal çalışmalar da bulunmaktadır ve söz konusu çalışmaların elde ettiği güvenilirlik değerleri ölçeğin bu yaş aralığında da güvenle kullanılabileceğini göstermemektedir (Tagay, Önen ve Canpolat, 2018).

Vücut Algısı Ölçeği (VAÖ)

Secord ve Jourard (1953) tarafından geliştirilmiş olan *Vücut Algısı Ölçeği*, kişilerin bedenlerindeki çeşitli bölümlerden ve beden işlevlerinden ne derece memnun olduklarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçekte 40 madde yer almaktadır ve ölçekten alınabilecek en düşük puan 40, en yüksek puan 200'dür. Alınan puanın yüksekliği katılımcının vücudundan hoşnutluk derecesinin yüksekliğini yansıtmaktadır.

Ölçeğin ülkemizdeki Türkçe formu uyarlaması ve geçerlilik çalışmaları Hovardaoğlu (1992) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun yarıya bölme güvenilirliği .75, madde korelasyonları .45 ile .89 arasında ve Cronbach Alpha katsayısı .91 olarak belirlenmiştir (Hovardaoğlu, 1992). Anbar, (2013) ölçeğin geçerlik güvenilirlik çalışmasını 15-19 yaş aralığındaki ergenler ile tekrarlamış ve ölçeğin yarıya bölme güvenilirliğini .89, ölçeğin iç tutarlılık katsayısını ise .95 olarak bulmuştur.

Beş Faktör Kişilik Envanteri

Beş Faktör Kişilik Envanteri Somer, Korkmaz ve Tatar (2002) tarafından kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik bir envanter olarak geliştirilmiştir. 5FKE, beş temel kişilik faktörü ve on yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar: 1- Dışadönüklük faktörü (Canlılık, Girişkenlik, İnsanlarla

Etkileşim), 2-Yumuşak Başlılık/Geçimlilik faktörü (Hoşgörü, Sakinlik, Uzlaşma, Yumuşak Kalplilik), 3. Özdenetim/Sorumluluk faktörü (Düzenlilik, Kurallara Bağlılık, Sorumluluk/ Kararlılık, Heyecan Arama), 4. Duygusal Tutarsızlık faktörü (Duygusal Değişkenlik, Endişeye Yatkınlık, Kendine Güvensizlik) ve 5. Gelişime Açıklık faktörü (Analitik Düşünme, Duyarlılık, Yeniliğe Açıklık). Envanter; 5'li Likert tipinde, (tamamen uygun-hiç uygun değil) toplam 220 maddeden oluşmaktadır. 5FKE'nin iç tutarlık güvenilirlik Cronbach-Alpha katsayıları temel faktörler için .86 ile .92 ve alt boyutlar için .64 ile .86 arasında yer almaktadırlar (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002).

Korkmaz, Somer ve Güngör'ün (2013) ölçeğin ergen örneklemi için kullanılabilirliğini ölçmek adına lise öğrencileri ile yaptığı geçerlik güvenilirlik çalışmasında, iç tutarlık güvenilirlik Cronbach-Alpha katsayıları temel faktörler için .78 ile .93 arasında değişmektedir. Bu çalışma sonucunda ölçeğin ergenlerde kullanıma da uygun olduğu saptanmıştır (Korkmaz, Somer, Güngör, 2013).

İşlem

Araştırmanın uygulama aşamasında; Mili Eğitim Bakanlığı'ndan okullarda araştırma yapılabilmesine dair gerekli izinlerin alınmasının ardından ilk olarak izin alınan ilgili okulların yetkilileri ve öğrencilerinin velileri araştırmanın içeriği ve amacı hakkında yazılı olarak bilgilendirilmiştir. Velilerden alınan onay formlarıyla birlikte katılımcılara ölçekler ve formlar dağıtılmıştır.

Katılımcılara ölçekler ve formları tamamlamaları için 30 dakika süre verilmiş, uygulanan ölçekler ve formları tamamlama sürecinde katılımcılara herhangi bir soruları olması halinde araştırmacıya sorabilecekleri belirtilmiştir. Katılımcıların sırasıyla Sosyo-Demografik Özellikler ve Veri Formu, Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği, Vücut Algısı Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Envanterini doldurmaları istenmiştir. Dört ay süren veri toplama sürecinin ardından toplam 300 katılımcıya ulaşılmış ve elde edilen verilerin değerlendirilmesi amacıyla istatistiksel analiz sürecine başlanmıştır.

Veri Analizi

Bu çalışma kapsamında beden imgesi ile sosyal kaygı arasındaki olası ilişkiye odaklanılmış ve bu ilişkide kişilik özelliklerinin biçimlendirici (moderatör) etkisi sınıranmıştır. Moderatör etki sınaması için geliştirilen modelde yordanan değişken sosyal kaygı, yordayıcı değişken beden imgesi ve moderatör değişken ise kişilik özellikleri olarak belirlenmiştir. Moderatör etki analizi için değişkenler arası ilişki yine "Pearson Korelasyon Analizi" tekniğiyle incelenmiş ve moderatör etki analizi için "Doğrusal Hiyerarşik Regresyon" analizi yürütülmüştür.

Bulgular

Çalışmanın ilk adımında beden imgesi, kişilik özellikleri ve sosyal kaygı puanları arasındaki korelatif ilişkilere dair veriler incelenmiştir(Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Beden İmgesi, Kişilik ve Sosyal Kaygı Puanları Arasında Korelasyon Analizi

	Beden İmgesi	Dışa Dönüklük	Uyumluluk	Duygusal Denge	Sorumluluk	Deneyime Açıklık	Sosyal Kaygı Genel	Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	Genel Sosyal Durumlarda Korku Ve Huzursuzluk Duyma	Yeni Sosyal Durumlarda Korku Ve Huzursuzluk Duyma
Beden İmgesi	1									
Dışa Dönüklük	-.041	1								
Uyumluluk	-.029	.566***	1							
Duygusal Denge	-.004	.383***	.535***	1						
Sorumluluk	-.059	.397***	.628***	.510***	1					
Deneyime Açıklık	-.045	.370***	.517***	.370***	.440***	1				
Sosyal Kaygı Genel	-.138*	-.298***	-.255***	-.348***	-.051	-.295***	1			
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu	-.134*	-.283***	-.273***	-.383***	-.143*	-.362***	.882***	1		
Genel Sosyal Durumlarda Korku Ve Huzursuzluk Duyma	.007	-.260***	-.169**	-.297***	.007	-.152**	.846***	.668***	1	
Yeni Sosyal Durumlarda Korku Ve Huzursuzluk Duyma	-.163**	-.289***	-.296***	-.231***	-.040	-.238***	.760***	.514***	.557***	1

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Elde edilen verilere göre, Vücut Algısı Ölçeği ile ölçülen beden imgesi ile Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ile elde edilen sosyal kaygı toplam puanları arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -.138$, $p < .05$). Diğer yandan beden imgesi ile Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeği alt boyutlarından olumsuz değerlendirilme korkusu ($r = -.134$, $p < .05$), genel sosyal durumlarda korku ve huzursuzluk duyma ($r = .897$, $p > .05$) ve yeni sosyal durumlarda korku ve huzursuzluk duyma ($r = -.163$, $p < .01$) arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Katılımcıların beden imgesi ve sosyal kaygı toplam puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.298$, $p < .001$). Katılımcıların kişilik özelliklerinden uyumluluk ile sosyal kaygı toplam puanı arasında ise yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.255$, $p < .001$). Katılımcıların kişilik özelliklerinden duygusal dengesizlik ile sosyal kaygı toplam puanı arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = -.348$, $p < .001$). Katılımcıların kişilik özelliklerinden deneyime açık olma ile sosyal kaygı toplam puanı arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.295$, $p < .001$) (Bkz. Tablo 1).

Çalışmanın temel amacı olan kişilik özelliklerinin biçimlendirici etkilerinin incelendiği bu adımda, ilk olarak söz konusu ilişkiyi incelemenin istatistiksel açıdan uygunluğu sınıanmıştır. Baron ve Kenny (1986), hiyerarşik doğrusal biçimlendirici regresyon analizi için

yordayıcı değişken ile biçimlendirici değişken, biçimlendirici değişken ile yordanan değişken arasındaki ilişkinin anlamlılığına yönelik bir koşul bildirmemiş ancak yordayıcı değişken ile yordanan değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Dolayısıyla çalışmanın temel hipotezini sınamadan önce yordayıcı (*beden imgesi*) ve yordanan değişken (sosyal kaygı ve alt tipleri) arasındaki korelatif ilişkiler bir kez daha gözden geçirilmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü üzere beden imgesi ile sosyal kaygı toplam puanı ($r = -.138$, $p < .05$), beden imgesi ile olumsuz değerlendirilme korkusu ve ($r = -.134$, $p < .05$), beden imgesi ile yeni sosyal durumlardan korku ve huzursuzluk duyma alt boyutları arasında orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır ($r = -.163$, $p < .05$). Diğer yandan beden imgesi ile genel sosyal durumlardan korku ve huzursuzluk duyma alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($r = .07$, $p > .05$). Dolayısıyla beden imgesi (yordayıcı değişken) ile olumsuz değerlendirilme korkusu, yeni sosyal durumlardan korku ve huzursuzluk duyma alt boyutları (yordanan değişkenler) arasında anlamlı bulunan ilişkiler Baron ve Kenny’nin (1986) hiyerarşik doğrusal biçimlendirici regresyon analizi kriterlerini sağlamaktadır. Koşulları sağlayan değişkenler ile doğrusal hiyerarşik biçimlendirici regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Beden imgesi Puanlarının Sosyal Kaygı Toplam Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Sorumluluk, Uyumluluk, Dışa Dönüklük, Duygusal Denge ve Deneyime Açıklığın Biçimlendirici Rolüne Dair Hiyerarşik Doğrusal Biçimlendirici Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	R ²
Beden imgesi	-.126*	.016*
Sorumluluk	-.033	.016
Beden imgesi x Sorumluluk	-.179**	.037**
Beden imgesi	-.135*	.016*
Uyumluluk	-.242***	.080***
Beden imgesi x Uyumluluk	-.092	.082
Beden imgesi	-.134*	.016*
Duygusal Denge	-.340***	.134***
Beden imgesi x Duygusal Denge	-.088	.139
Beden imgesi	-.141*	.016*
Dışa Dönüklük	-.309***	.105***
Beden imgesi x Dışa Dönüklük	-.066	.107
Beden imgesi	-.156**	.016*
Deneyime Açıklık	-.305***	.104***
Beden imgesi x Deneyime Açıklık	.034	.102

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Beden imgesi ile sosyal kaygı toplam puanları arasındaki ilişkide Beş Faktör Kişilik Envanteri alt boyutlarından sorumluluk, uyumluluk, duygusal denge, dışadönüklük ve deneyime açıklık değişkenlerinin biçimlendirici etkilerine bakıldığında her bir değişken için ayrı ayrı yapılan analizlerin ilk basamağında beden imgesinin sosyal kaygı puanları üzerindeki değişimin %2'sini açıkladığı ve sosyal kaygı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı etkiye sahip olduğu görülmüştür ($F_{(1, 298)}=5.753$, $p < .05$) (Bkz. Tablo 2). Bu ilişkiye biçimlendirici değişken olarak sokulan sorumluluk değişkeninin ise tek başına yordayıcılık etkisinin istatistiksel olarak anlamlı çıkmadığı görülmüştür ($F_{(1,297)}=1.053$, $p > .05$). Uyumluluk, duygusal denge, dışa dönüklük ve deneyime açıklık değişkenlerinin ise tek başlarına yordayıcılık etkileri istatistiksel olarak

anlamlıdır. Buna göre sosyal kaygı puanlarındaki değişimin %1'ini uyumluluk ($F_{(1,297)}=21.872$, $p < .001$), %13'ünü duygusal denge ($F_{(1,297)}=41.857$, $p < .001$), %10'unu dışa dönüklük ($F_{(1,297)}=30.920$, $p < .001$) ve %10'unu deneyime açıklık ($F_{(1,297)}=30.375$, $p < .001$) açıklamaktadır. Her beş biçimlendirici değişkenin ayrı ayrı beden imgesi puanı ile birlikte sosyal kaygı toplam puanı üzerindeki ortak etkileri incelendiğinde ise yalnızca sorumluluğun biçimlendirici etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır; beden imgesi puanları ile sorumluluk ortak etki puanı yordanan değişkendeki değişimin %4'ünü açıklamaktadır ($F_{(1,296)}= 7.582$, $p < .05$). Sorumluluk puanları düşük olduğunda Vücut Algısı Ölçeği ile elde edilen beden algısı puanları arttıkça sosyal kaygı da artmaktadır. Sorumluluk puanları yüksek olduğunda ise beden imgesi puanları arttıkça sosyal kaygı düşmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Beden imgesi Puanlarının Olumsuz Değerlendirilme Alt Ölçek Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Sorumluluk, Uyumluluk, Dışa Dönüklük, Duygusal Denge ve Deneyime Açıklığın Biçimlendirici Rolüne Dair Hiyerarşik Doğrusal Biçimlendirici Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	R ²
Beden imgesi	-.123*	.015*
Sorumluluk	-.118*	.034**
Beden imgesi x Sorumluluk	-.232***	.073***
Beden imgesi	-.139*	.015*
Uyumluluk	-.272***	.088***
Beden imgesi x Uyumluluk	-.027	.086
Beden imgesi	-.130*	.015*
Duygusal Denge	-.374***	.159***
Beden imgesi x Duygusal Denge	-.096	.165
Beden imgesi	-.140*	.015*
Dışa Dönüklük	-.292***	.095***
Beden imgesi x Dışa Dönüklük	-.034	.093
Beden imgesi	-.158**	.015*
Deneyime Açıklık	-.374***	.148***
Beden imgesi x Deneyime Açıklık	.059	.149

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Not. Tüm ölçek puanları analiz öncesinde standart skorlara dönüştürülmüştür. Tablodaki standardize β kat sayıları 3. Adımda elde edilmiş katsayılarıdır.

Tablo 3'te görüldüğü üzere çalışmanın beş ayrı değişkeninin (sorumluluk, uyumluluk, duygusal denge, dışa dönüklük, deneyime açıklık) biçimlendirici etkisinin analiz sonuçlarına göre beden imgesinin sosyal kaygı alt boyutlarından biri olan olumsuz değerlendirilme korkusu alt ölçeği üzerindeki yordayıcı etkisinin tek başına istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Bu

analizlerin hepsinde beden imgesi olumsuz değerlendirilme puanlarındaki değişimin yaklaşık %2'sini açıklamaktadır (sırasıyla $F_{(1,298)}=5.411$, $p < .05$; $F_{(1,298)}=5.411$, $p < .05$; $F_{(1,298)}=5.411$, $p < .05$; $F_{(1,298)}=5.411$, $p < .05$; $F_{(1,298)}=5.411$, $p < .05$). Aynı şekilde biçimlendirici etkisi incelenen sorumluluk, uyumluluk, duygusal denge, dışa dönüklük, deneyime açıklık puanlarının da tek

başlarına yordayıcı etkileri anlamlı çıkmıştır. Buna göre sorumluluk değişimin %3'ünü ($F_{(1,297)}=7.108, p<.01$), uyumluluk %9'unu ($F_{(1,297)}=25.150, p<.001$), duygusal denge %16'sını ($F_{(1,297)}=52.180, p<.001$), dışa dönüklük %10'unu ($F_{(1,297)}=27.574, p<.001$) ve deneyime açıklık %15'ini ($F_{(1,297)}=47.636, p<.001$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Her beş biçimlendirici değişkenin ayrı ayrı beden imgesi puanları ile birlikte olumsuz değerlendirilme korkusu puanları üzerindeki ortak etkileri incelendiğinde ise yalnızca sorumluluğun

biçimlendirici etkisi olduğu saptanmıştır; beden imgesi puanları ile sorumluluk ortak etki puanı yordanan değişimdeki değişimin %7'sini açıklamaktadır ($F_{(1,296)}=13.247, p<.001$). Sorumluluk puanlarının düşük olduğu durumda Vücut Algısı Ölçeği'nden elde edilen beden imgesi puanları arttıkça olumsuz değerlendirilme korkusu puanları da yükselmektedir. Diğer yandan yüksek sorumluluk durumunda ise beden imgesi puanları arttıkça olumsuz değerlendirilme korkusu puanları da azalmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Beden imgesi Puanlarının Yeni Sosyal Durumlarda Korku ve Huzursuzluk Duyuma Alt Ölçek Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Sorumluluk, Uyumluluk, Dışa Dönüklük, Duygusal Denge ve Deneyime Açıklığın Biçimlendirici Rolüne Dair Hiyerarşik Doğrusal Biçimlendirici Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	R ²
Beden imgesi	-.153**	.023**
Sorumluluk	-.028	.022
Beden imgesi x Sorumluluk	-.148*	.036*
Beden imgesi	-.154**	.023**
Uyumluluk	-.272***	.111***
Beden imgesi x Uyumluluk	-.155*	.123*
Beden imgesi	-.163**	.023**
Duygusal Denge	-.230***	.074***
Beden imgesi x Duygusal Denge	-.013	.071
Beden imgesi	-.161**	.023**
Dışa Dönüklük	-.303***	.108***
Beden imgesi x Dışa Dönüklük	-.096	.115
Beden imgesi	-.169**	.023**
Deneyime Açıklık	-.243***	.080***
Beden imgesi x Deneyime Açıklık	-.031	.078

* $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$

Sorumluluk, uyumluluk, duygusal denge, dışa dönüklük, deneyime açıklık değişkenlerinin beden imgesi ile sosyal kaygı alt boyutlarından biri olan yeni sosyal durumlarda korku ve huzursuzluk duyma alt ölçeği arasındaki ilişkide biçimlendirici etkilerinin analiz edildiği sonuçlara göre beden imgesinin yeni sosyal durumlarda korku ve huzursuzluk duyma alt ölçeği üzerindeki yordayıcı etkisinin tek başına istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (Bkz. Tablo 4). Bu analizlerin hepsinde beden imgesi olumsuz değerlendirilme puanlarındaki değişimin yaklaşık %2'sini açıklamaktadır (sırasıyla $F_{(1,298)}=5.411, p<.05$; $F_{(1,298)}=5.411, p<.05$; $F_{(1,298)}=5.411, p<.05$; $F_{(1,298)}=5.411, p<.05$). Sorumluluk alt ölçeği ($F_{(1,297)}=.752, p>.05$) dışında biçimlendirici etkisi incelenen uyumluluk, duygusal denge, dışa dönüklük, deneyime açıklık puanlarının da tek başlarına yordayıcı etkileri istatistiksel olarak anlamlıdır.

Buna göre uyumluluk değişimin %11'ini ($F_{(1,297)}=30.399, p<.001$), duygusal denge değişimin %7'sini ($F_{(1,297)}=17.330, p<.001$), dışa dönüklük değişimin %11'ini ($F_{(1,297)}=29.326, p<.001$) ve deneyime açıklık değişimin %8'ini ($F_{(1,297)}=19.521, p<.001$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Her beş biçimlendirici değişkenin ayrı ayrı beden imgesi puanları ile ortak etkileri incelendiğinde sorumluluk ve uyumluluk değişkenlerinin biçimlendirici etkilerinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Buna göre beden imgesi puanları ile sorumluluk ortak etki puanı yordanan değişimdeki değişimin %4'ünü ($F_{(1,296)}=8.100, p<.01$), beden imgesi puanları ile uyumluluk ortak etki puanı ise yordanan değişimdeki değişimin %11'ini ($F_{(1,296)}=5.236, p<.05$) açıklamaktadır.

Sorumluluk puanlarının düşük olduğu durumda beden imgesi puanlarındaki azalma ya da artmanın yeni sosyal durumlarda kaygı ve huzursuzluk duyma üzerindeki etkisinin düşük olduğu, yüksek sorumluluk durumunda beden imgesi puanları arttıkça yeni sosyal durumlarda kaygı ve huzursuzluk duyma puanlarının ise azaldığı saptanmıştır. Düşük uyumluluk durumunda hem düşük hem de yüksek beden imgesi puanlarında yeni sosyal durumlardan kaygı ve huzursuzluk duyma puanlarının neredeyse aynı olduğu bulgulanmıştır. Bununla birlikte yüksek uyumluluk durumunda beden imgesi puanları arttıkça yeni sosyal durumlardan kaygı ve huzursuzluk duyma puanlarının ise azaldığı tespit edilmiştir.

Tartışma

Bu çalışmanın temel amacı, bedensel değişimlerin ve düzenlemelerinin yoğun olarak yaşandığı ergenlik dönemindeki gençlerin, beden imgeleri ile sosyal anksiyete yaşamaları arasındaki ilişkide, sahip oldukları kişilik özelliklerinin olası biçimlendirici etkisini saptamaktır. Araştırmanın bu ilişkiye odaklanmasının sebebi ise literatürden elde edilen verilerde daha önce beden imgesi ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiye (Ahmadi ve Bagheri, 2014; Atalay ve Gencoz, 2008; Cash & Fleming, 2002; Clark & Wells, 1995; Doğan, Sapmaz ve Totan, 2011; Eriş & İkiz, 2013; Gümüş, 2000; Koyuncu, Tok, Canpolat, Çatıkkaş, 2010; Titchener ve Wong, 2015), beden imgesi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye (Davis, 1997; Davis, Dionne ve ark., 1996; Kvaalem ve ark., 2006; Skorek, Song, Dunham, 2014; Swami, Traan, Brooks, Kanaan, Luesse, Nader, Voracek 2013; Roberts & Good, 2010; Miner-Rubino ve ark., 2002; Rosa, Tomai, Lauriola, Martino, 2019; Swami, Hadji-Michael, M., Furnham, 2008) ve sosyal anksiyete

ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye (Cheek & Briggs, 1990; Harrist, Zaia, Bates, Dodge, Pettit 1997; Kang, Johnson ve Kim, 2013; Kaplan, Levinson, Rodebaugh, Menatti, Weeks, 2015; Ladd & Troop-Gordon, 2003; Ladd, 1999; Pope, Bierman, Mumma, 1991) odaklanan bir çok çalışmaya rastlanmasına rağmen, kişilik özelliklerinin, beden imgesi ve sosyal anksiyete arasındaki ilişkide sahip olduğu aracı rolün varlığına ve etkisine odaklanan her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın ilk analiz adımında katılımcıların beden imgesi, kişilik özellikleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular değerlendirildiğinde 15-18 yaş arası ergenlerde beden imgesi, kişilik özellikleri ve sosyal kaygı arasında kısmen anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır.

Literatüre bakıldığında, sosyal kaygı ve kişilik özelliklerini temel alan araştırma birikimi mevcut olsa da bu araştırmaların önemli bir kısmı yetişkinlere odaklanmaktadır.

Bu nedenle psikolojik iyi oluş ya da anksiyete gibi konularla ilgili olarak ergenler ve çocuklarla yapılan çalışmalar diğer psikolojik özellikleri konu alan çalışmalara oranla daha sınırlı kalmıştır (Gaderman, Schonert-Reichl, Zumbo, 2010; Huebner, 2004; Lewis, Huebner, Malone ve Valois, 2011).

Beden imgesi ile sosyal anksiyete arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. İkiz ve Eriş'in 2013 yılında toplam 300 ergen ile gerçekleştirdiği araştırma bizim bulgularımızı destekler niteliktedir, çalışmanın sonucuna göre olumlu beden imgesine sahip ergenlerin, sosyal anksiyete yaşama seviyelerinin olumsuz beden imajına sahip ergenlerden daha düşük olduğu saptanmıştır.

Doğan, Sapmaz ve Totan'ın 2011 yılında 473 öğrenci ile gerçekleştirdiği ve Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliğini ölçtükleri çalışmada, olumsuz beden imgesine sahip kişilerin bedensel görünüşleri nedeniyle yeni sosyal ortamlara girmekten kaçındıkları, olumsuz değerlendirmelerden olabildiğince sakınmaya çalıştıkları saptanmıştır.

Diğer yandan, Clark ve Wells (1995), kişinin kendi beden imgesine yönelik çarpıtılmış bilişsel süreçlerin, benlik ve sosyal anksiyete ilişkisini olumsuz değerlendirme de önemli derecede etkisi olduğunu savunmuşlardır.

Çalışmamızda da beden imgesi ile sosyal kaygı seviyesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin varlığını destekler nitelikte olduğu gözetildiğinde, bulgularımız literatür verilerini doğrular niteliktedir.

Bulgular kişilik özelliklerinin, sosyal kaygı ve beden imgesi ile arasındaki ilişkisi açısından değerlendirildiğinde, çalışmamızın literatürdeki bazı çalışmalarla çelişen, bazıları da destekler nitelikte sonuçlar elde ettiği görülmektedir.

Miner- Rubino ve arkadaşları, dışadönük ve nörotik kişilik özellikleri ile beden imgesi arasında ilişki olduğunu gözlemlemişlerdir.

Roberts ve Good'un 2010 yılında medya etkisi ile beden algısı arasındaki ilişkiyi incelemek üzere yapmış oldukları çalışma sonucunda da nörotiklik düzeyi yüksek

olan katılımcıların kendilik algısı diğer kişilere göre daha düşük bulunmuştur.

Swami ve arkadaşlarının 2013 yılında 4289 kadınla yapmış oldukları çalışma sonucunda; beden imgesinin dışadönüklükle pozitif, nörotiklik ile de negatif ilişkisi olduğu gözlemlenmiştir. Cruicshank (2009) lise öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada kişilik özellikleri ve beden imgesi ve yeme bozuklukları arasındaki ilişkiye yoğunlaşmış, gelişime açıklık ve nörotiklik ile beden imgesi arasında negatif korelasyon bulmuştur. Swami, Hadji-Michael ve Furnham ise 2008 yılında yapmış oldukları çalışmada, deneyime açık ve uyumlu kişilerin, dış görünüşe müdahale eden operasyonlara, diğer kişilere göre daha az istekli olduklarını gözlemlemişlerdir.

Bizim çalışmamızın sonucu, kişilik özellikleri ve beden imgesi arasındaki ilişkinin varlığını destekler nitelik taşımayarak, literatürle kısmen çelişme göstermektedir.

Aynı zamanda literatürde ergenlerde kişilik özelliklerinden uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık ile beden imgesi arasındaki ilişkiye odaklanan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmamız sonucunda da bu kişilik özelliklerinin beden imgesi ile aralarında ilişki olmadığı gözlemlenmiştir.

Bunun yanı sıra, Flint'in (2004) kişilik özelliklerinin sosyal anksiyete deneyimleme düzeyini araştırdığı çalışmasında, içedönük kişilerin sosyal kaygı düzeyleri dışadönük ve atılgan kişilere göre daha yüksek bulunarak yaptığımız araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Mete (2006) dışadönük bireylerin kişilerarası iletişimde daha başarılı olduklarını, nörotik kişilerin genellikle endişeli, güvensiz ve gergin olmalarından ötürü sosyal yaşantılarında daha fazla anksiyete yaşayabileceklerini belirtirken, Hedges (1977) dışadönüklerin topluluk içerisinde duygularını rahatlıkla ifade edebilen, sosyal yaşantılarında kaygıları düşük kişiler olduklarını desteklemiştir.

Kang, Johnson ve Kim 2013 yılında kadın üniversite öğrencileriyle çalışma yapmış, çalışmanın sonucunda mükemmeliyetçilik ve nörotiklik ile sosyal kaygı arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Nörotik kişiliklerin insanlar tarafından reddedilmeye, dışlanmaya yol açabilmekte olduğu (Harrist ve ark., 1997; Pope ve ark., 1991), dışadönüklük ve uyumluluk gibi pozitif kişilik özelliklerinin ise çevre tarafından kabul edilme ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Ladd, 1999).

Çalışmamızda literatürle paralel olarak sosyal kaygı ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki ile sosyal kaygı ve beden imgesi arasındaki ilişkinin varlığını destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir. Fakat literatürde beden imgesi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi kısmen destekleyen çalışmaların varlığına rağmen, çalışmamızda beden imgesi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi destekler nitelikte bir bulgu elde edilmemiştir. Bu sonuç araştırma örnekleminin sınırlılığına, katılımcıların cinsiyet, sosyo ekonomik ve diğer demografik özellikler açısından homojen dağılmasına bağlanabilir.

Gelecekte yapılacak olan beden imgesi ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi irdeleyen araştırmaların örneklem seçiminde büyük boyutta bir popülasyona sahip olması ve

demografik değişkenlerdeki homojen dağılıma dikkat edilmesinin elde edilecek sonuçların tutarlılığı açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın literatürle uyumunun yanı sıra bazı kısıtlılıkları da vardır. Mevcut araştırma örneklemini İstanbul ilinden seçilmiş 3 lise ile sınırlıdır.

Dolayısıyla gelecekte yapılacak araştırmaların örnekleminin farklı illerdeki okullardan seçilmesi çeşitliliğin sağlanması açısından önemli olacaktır. Araştırmamız, daha farklı illerden, daha geniş sosyo-ekonomik çeşitliliğin sağlandığı, kız erkek ve yaş grubu dağılımlarının daha homojen olduğu örneklem gruplarıyla karşılaştırmalı olarak incelenebilir.

Sonuç olarak beden imgesi, sosyal anksiyete ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi değerlendiren ve sosyal anksiyete düzeyinin yordanan, beden imgesinin ise yordayıcı değişken olarak belirlenip söz konusu ilişkide kişilik özelliklerinin biçimlendirici etkisinin değerlendirildiği bu çalışmada, kişilik özelliklerinin anlamlı biçimlendirici etkileri olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tüm bu veriler değerlendirildiğinde, bu çalışmanın dünya literatüründe bir benzerinin bulunmaması ve bu çalışmayla birlikte beden imgesi, sosyal anksiyete ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin ilk kez bir arada değerlendirilmesi söz konusu olmasından ötürü literatür araştırmalarına yeni bir bakış kazandırdığı ve bu ilişkiyi inceleyecek gelecekteki çalışmalara aracı olabileceği düşünülmektedir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Çalışma Işık Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans etik kurulu tarafından 5 Nisan 2017 tarihinde onaylanmıştır.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler Cansu Güney'den temin edilebilir, ancak mevcut çalışma için lisans altında kullanılan ve bu nedenle kamuya açık olmayan bu verilerin mevcudiyeti için kısıtlamalar geçerlidir. Bununla birlikte veriler, makul talep üzerine ve Cansu Güney'in izniyle yazarlardan elde edilebilir.

Çıkar Çatışması

Makalenin yazarları CG, DA VE EY çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Notu

Bu makale Cansu Güney'in Işık Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programında yazdığı tez üzerinden hazırlanmıştır.

Yazar Katkıları

CG makalede kullanılan verileri toplamış, analiz etmiş ve yorumlamıştır. DA makalenin konusunu belirlemiş, makalenin oluşturulma sürecinde danışmanlık etmiştir. EY makaleyi CG'nin tezi üzerinden oluşturmuş, düzenlemiş ve yayın sürecini takip etmiştir. Tüm yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Teşekkür

Uygulanamaz.

Kaynaklar

Anbar, H. (2013). *Lise öğrencilerinde vücut algısı değişkeninin çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi ve vücut algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Ahmadi, M., & Bagheri, M. (2014). Mediating role of cognitive distortions in the relationship of adolescents' body image with social anxiety. *International Journal of Behavioral Sciences*, 7(4), 321-329.

Atalay, A. A., & Gencoz, T. (2008). Critical factors of social physique anxiety: Exercising and body image satisfaction. *Behaviour Change*, 25(3), 178.

Aydın, A. & Tekinsav-Sütcü, S. (2007). Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeğinin (ESKÖ) geçerlilik ve güvenirliğinin incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(2), 79-89.

Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173.

Cash, T. F., & Fleming, E. C. (2002). Body image and social relations. T. F. Cash & T. Pruzinsky (Eds.), *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practice*. (pp. 277–286). New York: Guilford Press.

Cheek, J. M., & Briggs, S. R. (1990). Shyness as a personality trait. In W. R. Crozier (Ed.), *Shyness and embarrassment: Perspectives from social psychology* (p. 315–337). Cambridge University Press.

Clark, D. M. & Wells, A. (1995). A cognitive model of social phobia. In R. Heimberg, M. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social phobia: Diagnosis, assessment and treatment*. (pp. 69–93). New York: Guilford Press.

Çankaya, B. (2007). *Lise I. Ve II. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Davis, C. (1997). Body Image, Exercise and Eating Behaviors. K. Fox (Eds.). *The Physical Self: From Motivation to Well Being*. (pp. 143-174). Champaign: Human Kinetics.

Davis, C., Dionne, M., & Lazarus, L. (1996). Gender-role orientation and body image in women and men: The moderating influence of neuroticism. *Sex roles*, 34(7-8), 493-505.

Doğan, T., Sapmaz, F., & Totan, T. (2011). Beden İmgesi Baş Etme Stratejileri Ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2).

Gümüş, A. E. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Beden İmgelerinden Doyum Sosyal Kaygı Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33(1).

Eriş, Y., & İkiz, E. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve kişisel değişkenlerin etkisi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish of Turkic*, 8(6), 1-15.

Flint, J. (2004). The genetic basis of neuroticism. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 28(3), 307-316.

- Flores-Cornejo, F., Kamego-Tome, M., Zapata-Pachas, M. A., & Alvarado, G. F. (2017). Association between body image dissatisfaction and depressive symptoms in adolescents. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 39(4), 316-322.
- Gattario, K. H., & Frisén, A. (2019). From negative to positive body image: Men's and women's journeys from early adolescence to emerging adulthood. *Body Image*, 28, 53-65.
- Harrist, A. W., Zaia, A. F., Bates, J. E., Dodge, K. A., & Pettit, G. S. (1997). Subtypes of social withdrawal in early childhood: Sociometric status and social- cognitive differences across four years. *Child development*, 68(2), 278-294.
- Hedges, P. (1997). Personality discovery: Personality patterns in teachers and their pupils. *Pastoral Care in Education*, 15(3), 17-22.
- Hovardaoğlu, S. (1992). Vücut Algısı Ölçeği. *Psikiyatri, Psikoloji, Psikiyatrik Dergisi (3P)*, 1(9), 11-26.
- Huebner, E. S. (2004). Research on assessment of life satisfaction of children and adolescents. *Social indicators research*, 66(1-2), 3-33.
- Kang, J. Y. M., Johnson, K. K., & Kim, J. (2013). Clothing functions and use of clothing to alter mood. *International Journal of Fashion Design. Technology and Education*, 6(1), 43-52.
- Kaplan, S. C., Levinson, C. A., Rodebaugh, T. L., Menatti, A., & Weeks, J. W. (2015). Social anxiety and the big five personality traits: The interactive relationship of trust and openness. *Cognitive behaviour therapy*, 44(3), 212-222.
- Korkmaz, M., Somer, O., & Güngör, D. (2013). Ergen örnekleme beş faktör kişilik envanteri'nin cinsiyetlere göre ortalama ve kovaryans yapılarıyla ölçme eşdeğerliği. *Eğitim ve Bilim*, 38(170).
- Koyuncu, M., Tok, S., Canpolat, A. M., & Catikkas, F. (2010). Body image satisfaction and dissatisfaction, social physique anxiety, self-esteem, and body fat ratio in female exercisers and nonexercisers. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 38(4), 561-570.
- Kundakçı, A. H. (2005). *Üniversite Öğrencilerinin Yeme Tutumları, Benlik Algıları, Vücut Algısı ve Stres Belirtileri Açısından Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kvalem, I. L., von Soest, T., Roald, H. E., & Skolteborg, K. C. (2006). The interplay of personality and negative comments about appearance in predicting body image. *Body image*, 3(3), 263-273.
- Ladd, G. W. (1999). Peer relationships and social competence during early and middle childhood. *Annual review of psychology*, 50(1), 333-359.
- Ladd, G. W., & Troop- Gordon, W. (2003). The role of chronic peer difficulties in the development of children's psychological adjustment problems. *Child development*, 74(5), 1344-1367.
- La Greca, A. M., & Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of abnormal child psychology*, 26(2), 83-94.
- La Greca, A. M., Dandes, S. K., Wick, P., Shaw, K., & Stone, W. L. (1988). Development of the Social Anxiety Scale for Children: Reliability and concurrent validity. *Journal of Clinical Child Psychology*, 17(1), 84-91.
- Lewis, A. D., Huebner, E. S., Malone, P. S., & Valois, R. F. (2011). Life satisfaction and student engagement in adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 40(3), 249-262.
- Mete, C. (2006). İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri İle İş Tatminleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Miner-Rubino, K., Twenge, J. M., & Fredrickson, B. L. (2002). Trait self-objectification in women: Affective and personality correlates. *Journal of Research in Personality*, 36(2), 147-172.
- Montemayor, R. & Eisen, M. (1977). The development of self-conceptions from childhood to adolescence. *Developmental Psychology*, 13(4), 314-319.
- Pope, A. W., Bierman, K. L., & Mumma, G. H. (1991). Aggression, hyperactivity, and inattention-immaturity: Behavior dimensions associated with peer rejection in elementary school boys. *Developmental Psychology*, 27(4), 663.
- Roberts, A., & Good, E. (2010). Media images and female body dissatisfaction: The moderating effects of the Five-Factor traits. *Eating Behaviors*, 11(4), 211-216.
- Rosa, V., Tomai, M., Lauriola, M., & Martino, G. (2019). Body mass index, personality traits, and body image in Italian pre-adolescents: An opportunity for overweight prevention. *Psihologija*, 52(4), 379-393.
- Rosenblum, G. D., & Lewis, M. (1999). The relations among body image, physical attractiveness, and body mass in adolescence. *Child development*, 70(1), 50-64.
- Secord, P. F., & Jourard, S. M. (1953). The Appraisal of Body-Cathexis: Body Cathexis and the Self. *Journal of Consulting Psychology*, 17(5), 343-347.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Skorek, M., Song, A. V., & Dunham, Y. (2014). Self-esteem as a mediator between personality traits and body esteem: path analyses across gender and race/ethnicity. *PloS one*, 9(11), e112086.
- Swami, V., Hadji-Michael, M., & Furnham, A. (2008). Personality and individual difference correlates of positive body image. *Body image*, 5(3), 322-325.
- Swami, V., Tran, U. S., Brooks, L. H., Kanaan, L., LUESSE, E. M., Nader, I. W., ... & Voracek, M. (2013). Body image and personality: Associations between the Big Five Personality Factors, actual-ideal weight discrepancy, and body appreciation. *Scandinavian Journal of Psychology*, 54(2), 146-151.
- Talu, E. (2020). Ergenlerde Beden İmajı Algısının Kimlik Gelişimi Sürecine Etkisi. *Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 21(2).
- Tagay, Ö., Önen, Ü. Ö., & Canpolat, İ. (2018). Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeyleri ile Güvengenlik ve Özsayıgıları Arasındaki İlişki. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*, 20(2).
- Titchener, K., & Wong, Q. J. (2015). A weighty issue: Explaining the association between body mass index and appearance-based social anxiety. *Eating behaviors*, 16, 13-16.
- Uskun, E. & Şabaplı, A. (2013) The relationship between body image and eating attitudes of secondary school students. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 12(5), 519-528.
- Zheng, Y., & Asbury, K. (2019). Genetic and environmental influences on adolescent emotional inertia in daily life. *Journal of youth and adolescence*, 48(9), 1849-1860.